

Het effect van de Wnra op de schaderegelgeving

7 november 2017

mr. J. (Jasper) W.F. Overtoom

Programma

Schade van de ambtenaar

- Rechtspositionele voorschriften
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Goed werkgeverschap

Schade van de werkgever

- Schade veroorzaakt door de ambtenaar
- Verhaalsrecht werkgever

Schade van de ambtenaar

- Schadevergoeding uit hoofde van de rechtspositionele voorschriften
- Schadevergoeding uit hoofde van werkgeversaansprakelijkheid
- Schadevergoeding uit hoofde van goed werkgeverschap

Rechtspositionele uitkeringen (voor)

Dienstongeval (art. 35e ARAR, art. 7:5 CAR/UWO, art. 54 Barb)

Een dienstongeval is een ongeval dat in overwegende mate zijn oorzaak vindt in de aard van de opgedragen werkzaamheden of in bijzondere omstandigheden, waaronder deze moesten worden verricht en dat niet aan zijn schuld of onvoorzichtigheid is te wijten.

Beroepsziekte (art. 35d ARAR, art. 7:5 CAR/UWO, art. 54 Barb)

Beroepsziekte is een ziekte, die in overwegende mate haar oorzaak vindt in de aard van de aan de ambtenaar opgedragen werkzaamheden of in de bijzondere omstandigheden waaronder deze moesten worden verricht, en die niet aan schuld of onvoorzichtigheid te wijten is

Beroepsincident (art. 35 f ARAR, art. 54b Barb)

Een dienstongeval of beroepsziekte voortvloeiend uit een gevaarzettende situatie die rechtstreeks verband houdt met de uitvoering van zijn taak waaraan de ambtenaar zich vanwege zijn specifieke functie niet kan onttrekken.

Voorwaarden

Twee causale voorwaarden dienstongeval en beroepsziekte:

- 1. Ongeval dat de ambtenaar is overkomen ten gevolge van de me opgedragen werkzaamheden;**
 - 2. Waarbij de ambtenaar geen schuld of onvoorzichtigheid kan worden verweten.**
- Voldoende samenhang met de functie (veel procedures, CRvB is redelijk coulant).
 - Verhoogd risico op ongevallen dat in de uitoefening van werkzaamheden tot uitdrukking dient te komen. Deelnemen verkeer is in zijn algemeenheid een verhoogd risico (CRvB 4 juli 2002, LJN AE5832) Struikelen over rubbermat niet (CRvB 25 april 2007, LJN,BA 5292).
 - Zorgplichtschending niet relevant.
 - Het ontbreken van schuld of onvoorzichtigheid aan de zijde werknemer voldoende.
 - Beroepsincident lex specialis van dienstongeval of beroepsziekte.

Rechtspositionele uitkeringen (na)

Artikel 17

1. De krachtens deze wet, zoals deze luidde voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, vastgestelde algemeen verbindende voorschriften vervallen.

2. De in het eerste lid bedoelde algemeen verbindende voorschriften blijven van kracht ten aanzien van te verstrekken uitkeringen aan ambtenaren wier dienstverband op het in het eerste lid bedoelde tijdstip reeds is beëindigd. De in deze voorschriften opgenomen bedragen kunnen worden geïndexeerd op de in deze voorschriften bepaalde wijze.

3. Voor zover en voor zolang op het in het eerste lid bedoelde tijdstip geen collectieve arbeidsovereenkomst is gesloten waarbij een overheids-werkgever partij is, blijft een in het eerste lid bedoeld voorschrift verbindend voor een overheidswerkgever en zijn ambtenaren als ware het een collectieve arbeidsovereenkomst, voor zover niet in strijd met deze wet of dwingendrechtelijke bepalingen van burgerlijk recht.

Rechtspositionele uitkeringen (wijzigingen)

- Tot nieuwe cao wordt gesloten blijven de rechtspositionele regelingen verbindend als ware het een cao
- Geen besluit meer. Rechtsbescherming nog slechts privaatrechtelijk van aard
- Hoe gaat de burgerlijke rechter daar straks mee om? Dagvaardingsprocedure

Werkgevers aansprakelijkheid (voor)

- Door art.7:615 BW geen beroep civielrechtelijke bepaling op art. 7:658 BW
- CRvB heeft met betrekking tot aansprakelijkheid voor ongevallen aansluiting gezocht bij art. 7:658 BW (CRvB 22 juni 2000, TAR 2000,112). Algemene aansprakelijkheidsnorm.
- Ambtenaar heeft recht op restvergoeding van zijn restschade die hij lijdt in de uitoefening van zijn werkzaamheden.
- Tenzij... werkgever aan zijn **zorgplicht** heeft voldaan of sprake is van **opzet en bewuste roekeloosheid** werknemer

Werkgeversaansprakelijkheid (na)

Art. 7:615 BW wordt geschrapt, art.7:658 BW van toepassing.

Art. 7:658 lid 1 BW: inhoud zorgplicht werkgever

- lokalen, werktuigen en gereedschappen
- maatregelen en aanwijzingen
- redelijkerwijs
- voorkomen dat de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt

Art. 7:658 lid 2 BW: grondslag werkgeversaansprakelijkheid. Aansprakelijk tenzij....

- nakoming zorgplicht
- opzet of bewuste roekeloosheid
- ontbreken causaal verband

Werkgeversaansprakelijkheid (na)

Bewijslast verdeling

Werknemer moet bewijzen causaal verband tussen schade en werk:

- schade (door ziekte of ongeval)
- in de uitoefening van zijn werkzaamheden

Werkgever moet vervolgens bewijzen om aan aansprakelijkheid te ontkomen:

- nakomen zorgplicht
- bewuste roekeloosheid of opzet werknemer
- ontbreken causaal verband tussen schending zorgplicht en ontstaan ongeval

Nb, zorgplicht gaat ver: gevaren die hij kende of behoorde te kennen, onderzoeken, maatregelen nemen, tijdstip nemen maatregelen. Schuldaansprakelijkheid, geen absolute waarborg tegen aan werk verbonden risico's .

Werkgeversaansprakelijkheid (wijzigingen)

- Werkgeversaansprakelijkheid krijgt grondslag in BW
- Ook uitgezonderde sectoren in beginsel onder BW, behoudens aanpassingswetgeving
- Toets door burgerlijke rechter. Anders?

Goed werkgeverschap (voor)

- Geen analoge toepassing van het civielrechtelijke art. 7:611 BW, indien werkgever op grond van rechtspositionele regeling bevoegdheid heeft om naar billijkheid ambtenaar schadeloos te stellen. (CRvB 8 mei 2002, TAR2002,140)
- Art. 69 ARAR/ art. 115 AMAR. Niet iedere overheidswerkgever heeft dit in zijn regeling staan.
- Norm goed werkgeverschap in AW opgenomen. Art. 125 ter AW. Het bevoegd gezag en de ambtenaar zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed ambtenaar te gedragen.
- CRvB deze norm als zodanig geeft geen aanspraak op schadevergoeding naar billijkheid. Wijst stelsel van risico aansprakelijkheid af. Moet sprake zijn van schending zorgplicht werkgever of fout ondergeschikte. (CRvB 9 december 2004, TAR2005,33)
- CRvB volgt opvatting Hoge Raad niet inhoudende behoorlijke verzekering. (ECLI:NL:CRvB:2011:BP1535)

Goed werkgeverschap (na)

Art. 7:615 BW wordt geschrapt waardoor art.7:611 BW goed werkgeverschap van toepassing.
Art 125 ter AW vervangen door art. 6 AW, beperkt tot goed ambtenaar.

Werkgeversaansprakelijkheid ex. art. 7:658 BW heeft exclusieve werking. Hoge Raad maakt twee uitzonderingen:

1. **Bijzondere omstandigheden**

Betreft gevallen waarin de werknemer een ongeval overkomt waarvan niet gezegd kan worden dat het zich in de uitoefening van de werkzaamheden heeft voorgedaan – zodat 7:658 BW n.v.t. is- maar wel een samenhang bestaat tussen de aok en de situatie waarin het ongeval heeft plaatsgevonden.

HR 22 januari 1999, NJ 1999,534 (Reclassering) en HR 18 maart 2005, JIN 2005/177 (KLM/De Kuijer).

In beginsel wordt de hele schade vergoed.

Goed werkgeverschap (na)

Afsluiten van een behoorlijke verzekering.

Behoorlijke verzekering kent een lange historie.

- Kernvraag: is werkgever op grond van art.7:658 BW aansprakelijk voor de schade die werknemer lijdt te gevolge van een verkeersongeval? Nee. Geen verwijt ten aanzien van een door werknemer veroorzaakt verkeersongeval.
- Volgen reeks arresten in de aanloop naar HR 1 februari 2008, JAR 2008/56 (Maasman/Akzo) en HR 1 februari 2008, JAR 2008/57 (Kooiker/Taxicentrale Nijverdal).

Goed werkgeverschap (na)

Arresten 1 februari 2008

- Art 7:611 BW biedt geen onbeperkte aansprakelijkheid voor ongedekte schade.
- Inhoud goed werkgeverschap: zorg voor een behoorlijke verzekering voor werknemers die in de uitoefening van de werkzaamheden aan gemotoriseerd verkeer deelnemen. Omvang verschilt van geval tot geval.
- Werkgever aansprakelijk voor zover dit voortkomt uit niet zorgdragen voor behoorlijke verzekering.

Goed werkgeverschap (na)

Verzekeringsplicht 1

1 februari arresten en het arrest Maatzorg (ECLI:NL:HR:2008:BD3129) is verzekeringsplicht aanvaard voor werknemers die in de uitoefening van hun werkzaamheden als deelnemer aan het verkeer schade lijden als zij:

- a) als bestuurder van een motorrijtuig betrokken zijn bij een verkeersongeval, dan wel als zij;
- b) als fietser of voetganger schade lijden als gevolg van een ongeval waarbij een of meer voertuigen betrokken zijn;
- c) als fietser schade lijden als gevolg van een eenzijdig ongeval.

Goed werkgeverschap (na)

Verzekeringsplicht 2

Hof Den Bosch ECLI:NL:GHSHE:2014:2768

Zaak waarbij werknemer stelt dat ze is gevallen nadat ze met de fiets tegen haas of konijn was aangereden

Hof:

- Ook eenzijdige ongevallen met fiets op eigen terrein van werkgever vallen onder de verzekeringsplicht.

TNT-arrest (ECLI:NL:HR:2011:BR5215)

- Eenzijdig voetgangersongeval op de openbare weg uitdrukkelijk niet onder de verzekeringsplicht. Struikelen of uitglijden niet bijzonder van aard. HR goede argumenten om werknemers een verdergaande algemene bescherming tegen het risico van ongevallen in verband met hun werkzaamheden te bieden, maar het op de weg van de wetgever om hiervoor een regeling te maken

Goed werkgeverschap (wijzigingen)

- Goed werkgeverschap krijgt grondslag in BW. Art. 7:611 BW in volle omvang van toepassing op de ambtenaar
- Bijzondere omstandigheden. Volledige schadevergoeding
- Verzekeringsplicht, behoorlijke verzekering of vergoeding voor behoorlijke verzekering

Schade van de werkgever

1. Schade veroorzaakt door de ambtenaar
2. Verhaalswet Ongevallen Ambtenaren (VOA)

Schade veroorzaakt door ambtenaar (voor/na)

Artikel 66

- 1** De ambtenaar kan worden verplicht tot geheele of gedeeltelijke vergoeding van de door den dienst geleden schade, voor zoover deze aan hem is te wijten.
- 2** Het bedrag van de schadevergoeding wordt niet vastgesteld, dan nadat de ambtenaar in de gelegenheid is gesteld zich schriftelijk of mondeling te verantwoorden.

Artikel 661

- 1** De werknemer die bij de uitvoering van de overeenkomst schade toebrengt aan de werkgever of aan een derde jegens wie de werkgever tot vergoeding van die schade is gehouden, is te dier zake niet jegens de werkgever aansprakelijk, tenzij de schade een gevolg is van zijn opzet of bewuste roekeloosheid. Uit de omstandigheden van het geval kan, mede gelet op de aard van de overeenkomst, anders voortvloeien dan in de vorige zin is bepaald.

Schade veroorzaakt door ambtenaar (na)

Wat valt op? In art. 66 ARAR kan ambtenaar verplicht worden tot vergoeding van de schade indien de schade aan hem te wijten is. BW vereist opzet of bewuste roekeloosheid.

Deze bepaling is dus strijdig met dwingend recht van het BW.

Art 17 lid 3 AW.

Verbindende voorschriften blijven verbindend, voor zover niet in strijd met dwingendrechtelijke bepaling uit BW.

3. Voor zover en voor zolang op het in het eerste lid bedoelde tijdstip geen collectieve arbeidsovereenkomst is gesloten waarbij een overheids-werkgever partij is, blijft een in het eerste lid bedoeld voorschrift verbindend voor een overheidswerkgever en zijn ambtenaren als ware het een collectieve arbeidsovereenkomst, voor zover niet in strijd met deze wet of dwingendrechtelijke bepalingen van burgerlijk recht.

Schade veroorzaakt door ambtenaar (wijzigingen)

- Art. 66 ARAR strijdig met dwingend recht bepaling van art. 7:661 BW
- Art. 7:661 BW van toepassing op ambtenaar

VOA (voor)

- **Kern**

Verhaalswet Ongevallen Ambtenaren (VOA) regelt kort gezegd het verhaalsrecht voor aan ambtenaren verrichte uitkeringen of verstrekkingen jegens op grond van het burgerlijk recht aansprakelijke derden.

- **Verschillen tussen VOA / artikel 6:107a BW**

- Rechtspositionele uitkeringen i.p.v. nettoloon (VPT)
- Collega – collega verweer kent de VOA niet
- Rechtspositie nabestaanden. Invaliditeitspensioen nabestaanden

VOA (voor)

Voorwaarden

Hoe wordt er betaald

Het gaat bij de vraag of de VOA van toepassing is hoe ambtenaar betaald wordt. De status werknemer of ambtenaar is niet doorslaggevend. Voldoende voor toepassen VOA is als ambtenaar straks is degene die krachtens arbeidsovereenkomst met een overheidswerkgever werkzaam is

Rechtspositionele uitkeringen

Het moet gaan om uitkeringen krachten de rechtspositieregeling van de ambtenaar, wil er sprake kunnen zijn van voor verhaal vatbare uitkeringen

Civiele plafond

Verhaalsrecht beperkt tot civiele plafond

VOA (na)

- Artikel 17 lid 1 AW: verbindende voorschriften vervallen (rechtspositieregelingen)
- Over de VOA is in de Wnra niets geregeld
- Is de VOA straks nog bruikbaar?

VOA (wijzigingen)

Als de VOA in de overgangperiode niet wordt aangepast dan strikt formeel nog slechts beperkt bruikbaar

Overzicht (voor en na)

	Ambtenaar	Werkgever
Rechtspositioneel	AVV -> Cao	AVV -> Cao
Werkgeversaansprakelijkheid	Grondslag art. 7:658 BW	Grondslag art. 7:658BW
Goed werkgeverschap	Grondslag art. 7:611 BW - Bijzondere omstandigheden - Verzekeringsplicht	Grondslag art. 7:611 BW - Bijzondere omstandigheden - Verzekeringsplicht
Schade door werknemer	Strijd met dwingend recht (voordeel)	Strijd met dwingend recht (nadeel)
Verhaalsrecht werkgever op basis van de VOA		VOA zonder aanpassingswetgeving nog slechts beperkt bruikbaar (nadeel)

juridische hulp voor u en uw werknemer

